

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרִשְׁת תְּרוּמָה

ח' אדר א' תשפ"ד

הפטרה: ו' נתן חכמה

שׁוֹבְבִים ב, ה, ב

ברכת הלבנה

יציאת השבת ר"ת 18:33

גיליון 853

יציאת השבת:

18:04

ירושלים: 18:04

כניסת השבת:

16:55

ירושלים: 16:50

תן לו - משלך

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

נתינת התרומה למשכן היא בניין אב לכל התרומות והצדקות כולן. יש חשיבות שאדם יתן תרומה מתוך מחשבה טובה ללא שום פניה אישית של כבוד וכד'. וכן אמר התנא באבות (ג, ח): "תן לו משלך, שאתה ושלך שלו", תן לקדוש ברוך הוא ממה שנתן לך. כלומר, תן צדקה או הוצא ממונך לדבר מצווה מתוך הכרה שכל מה שאתה נותן, לא משלך אתה נותן, אלא משל בורא עולם.

אכן עלינו לדעת, כי כל מה שיש לנו קבלנו ממנו. וכך דרשו (ויקרא רבה כז, ב) את הכתוב (איוב מא, ג): "'מי הקדימני ואשלם' - כלום עשית מזוזה עד שנתתי לך בית! מעקה, עד שנתתי לך גג! יציאת, עד שנתתי לך טלית, (בגד)!"

ובהמשך אמר התנא: "וכן בדוד הוא אומר: 'כי ממך הכל ומידך נתנו לך'". הכתוב בדברי הימים, מתאר את השמחה הגדולה של העם על הזכות שנפלה בחלקם לתרום לבנין בית המקדש (דה"א כט, ט): "וַיִּשְׂמְחוּ הָעָם עַל הַתְּנַדָּבָם כִּי בָּלַב שְׁלֹם הַתְּנַדָּבָו לָהּ וְגַם דָּוִד הַמֶּלֶךְ שָׂמַח שְׂמֻחָה גְדוֹלָה". ובראותו את התרומה הגדולה שנאספה אמר דוד (שם יד): "יְכִי מִי אֲנִי וּמִי עַמִּי כִּי נַעֲצֹר פֶּחַ לְהַתְּנַדָּב כִּזְאת כִּי מִמֶּנּוּ הִפֵּל וּמִיָּדָה נִתְּנוּ לָךְ". כלומר, רק הידיעה כי כל נתינה שלנו היא אינה שלנו אלא מכוח ידך, ומשלך אנו נותנים לך, היא זו שגרמה שנתנדב כמות כזו. יהי רצון שיוכנו הקדוש ברוך הוא בעשיית צדקה וחסד, המקרבות את הגאולה, וכסמיכות פרשיות אלו: משפטים-תרומה, המזכירות לנו את דברי הנביא: "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה".

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

ועל גמילות חסדים

שמעון הצדיק היה משיגי כנסת הגדולה. הוא היה אומר, על שלשה דברים העולם עומד, על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים:

אבות א, ב.

במאמרו, כולל שמעון הצדיק את שלושת היסודות לקיומו של העולם:

מתוך הספר 'מעשה אבות' מהדורה חדשה מורחבת להשיג בחנויות הספרים המובחרות

התורה - היא היסוד הראשון לקיומו של העולם וכדברי הנביא ירמיה (ג, כה): "כה אמר ה', אם לא בריתי (התורה) יומם ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמת".

הרחיבו רעיון זה בתלמוד (מסכת שבת פה, א): "אמר חזקיה: מאי דכתיב: 'משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה' אם יראה למה שקטה, ואם שקטה למה יראה? אלא: בתחילה - יראה, ולבסוף - שקטה. ולמה יראה - כדריש לקיש, דאמר ריש לקיש: מאי דכתיב 'ויהי ערב ויהי בקר יום הששי', ה"א יתירה למה לוי? - מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית, ואמר להם: אם ישראל מקבלים התורה - אתם מתקיימין, ואם לאו - אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו". במשך הדורות, כאשר היה ברצון משעבדיהם של עם ישראל לפגוע ברוחם ונפשם, גזרו איסור על לימוד התורה. כדי לעמוד על חומרת הגזירה מביא התלמוד (ברכות סא, ב) את מעשה רבי עקיבא ופפוס בין יהודה: "פעם אחת גזרה מלכות הרשעה שלא יעסקו ישראל בתורה, בא פפוס בן יהודה ומצאו לרבי עקיבא שהיה מקהיל קהלות ברבים ועוסק בתורה. אמר ליה: עקיבא, אי אתה מתירא מפני מלכות? אמר לו: אמשול לך משל, למה הדבר דומה - לשועל שהיה מהלך על גב הנהר, וראה דגים שהיו מתקבצים ממקום למקום, אמר להם: מפני מה אתם בורחים? אמרו לו: מפני רשתות שמביאין עלינו בני אדם. אמר להם: רצונכם שתעלו ליבשה, וגדור אני ואתם כשם שדרו אבותי עם אבותיכם? אמרו לו: אתה הוא שאומרים עליך פקח

שמעון הצדיק היה אחרון הנשאים מאנשי כנסת הגדולה, הוא היה כהן גדול אחרי עזרא בזמן הבית השני ובימיו נעשו שתיים משבע הפרות האדומות שנעשו מזמן עזרא ואילך.

על חכמתו וצדקתו נוכל לעמוד ממה שמסופר עליו בתלמוד (מסכת יומא סט, א): "שבקשו כותיים את בית אלהינו מאלכסנדרוס מוקדון להחריבו ונתנו להם. באו והודיעו את שמעון הצדיק. מה עשה? לבש בגדי כהונה, ונתעטף בבגדי כהונה, ומיקרי ישראל עמו, ואבוקות של אור בידהו, וכל הלילה הללו הולכים מצד זה והללו הולכים מצד זה עד שעלה עמוד השחר. כיון שעלה עמוד השחר אמר להם: מי הללו? אמרו לו: יהודים שמרדו בך. כיון שהגיע לאנטיפטרוס זרחה חמה, ופגעו זה בזה. כיון שראה לשמעון הצדיק, ירד ממרכבתו והשתחוה לפניו. אמרו לו: מלך גדול כמותך ישתחוה ליהודי זה? אמר להם: דמות דיוקנו של זה מנצחת לפני בבית מלחמותי. אמר להם: למה באתם? אמרו: אפשר בית שמתפללים בו עליך ועל מלכותך שלא תחרב יתעור גויים להחריבו? אמר להם: מי הללו? אמרו לו: כותיים הללו שעומדים לפניך. אמר להם: הרי הם מסורים בידיכם. מיד נקבום בעקביהם ותלאום בזנבי סוסייהם, והיו מגררין אותם על הקוצים ועל הברקנים עד שהגיעו להר גריזים. כיון שהגיעו להר גריזים חרשוהו, וזרעוהו כרשינין. כדרך שבקשו לעשות לבית אלוקינו. ואותו היום עשאוהו יום טוב". עוד מסופר על צדקתו (שם לט, א): "תנו רבנן: ארבעים שנה שמש שמעון הצדיק היה גורל עולה בימין, מכאן ואילך - פעמים עולה בימין פעמים עולה בשמאל. והיה לשון של זהורית מלבין, מכאן ואילך פעמים מלבין פעמים אינו מלבין. והיה נר מערבי דולק, מכאן ואילך פעמים דולק פעמים כבה. והיה אש של מערכה מתגבר, ולא היו כהנים צריכין להביא עצים למערכה חוץ משני גזירי עצים, כדי לקיים מצות עצים. מכאן ואילך - פעמים מתגבר פעמים אין מתגבר, ולא היו כהנים נמנעין מלהביא עצים למערכה כל היום כולו".

גמילות חסדים - בין בגופו בין בממונו. צדקה - לעניים, גמילות חסדים - בין לעניים בין לעשירים. צדקה - לחיים, גמילות חסדים - בין לחיים בין למתים."

ואכן כך נהגו חכמנו הלכה למעשה וכמסופר (אבות דרבי נתן מא, ג): "מעשה ברבי טרפון שישב ושנה לתלמידים ועברה כלה לפניו, ציוה עליה והכניסוה בתוך ביתו ואמר לאמו ולאשתו: רחצוה וסכוה וקשטוה ורקדו לפניה עד שתלך לבית בעלה".

ואולם מסתבר ששלושת היסודות האלו אחוזים זה בזה וכמו שמוזבא במדרש (ילקוט שמעוני הושע רמז תקכב): "כי חסד חפצתי ולא זבח". אמר הקב"ה חביב עלי חסד שאתם גומלים זה לזה יותר מכל הזבח שזבח שלמה לפני אלף עולות יעלה שלמה וכן הוא אומר: 'את התורה לעולה למנחה', זאת התורה לא עולה ולא מנחה". כמו כן מוזבא שם מעשה:

"פעם אחת היה רבן יוחנן בן זכאי מהלך בירושלים והיה רבי יהושע מהלך אחריו, ראה בית המקדש שהוא חרב אמר: אוי לנו על הבית שחרב מקום שמתכפרין בו עונותינו, אמר לו: בני אל ירע לך שיש לנו כפרה אחרת שהיא כמותה, ואי זה? זה גמילות חסדים, לכך נאמר 'כי חסד חפצתי ולא זבח', ואומר: 'אמרתני עולם חסד יבנה'. יש בגמילות חסד משום הליכה בדרך ה' וכמו שדרשו (סוטה יד, א): "'אחרי ה' אלהיכם תלכו', וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה? והלא כבר נאמר: 'כי ה' אלהיך אש אוכלת הוא!'! אלא להלך אחר מדותיו של הקב"ה, מה הוא מלביש ערומים, דכתיב: 'ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם', אף אתה הלבש ערומים; הקב"ה ביקר חולים, 'וירא אליו ה' באלוני ממרא', אף אתה בקר חולים; הקב"ה ניחם אבלים, דכתיב: 'ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו', אף אתה נחם אבלים; הקב"ה קבר מתים, דכתיב: 'ויקבור אותו בגיא', אף אתה קבור מתים". אכן, זהו ציווי התורה כולה: "דרש רבי שמלאי: תורה - תחלתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים; תחילתה גמילות חסדים, דכתיב: 'ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם'. וסופה גמילות חסדים, דכתיב: 'ויקבור אותו בגיא'".

שבחיות? לא פקח אתה, אלא טפש אתה! ומה במקום חיותנו אנו מתייראין, במקום מיתתנו על אחת כמה וכמה! אף אנחנו, עכשיו שאנו יושבים ועוסקים בתורה, שכתוב בה 'כי הוא חייך ואורך ימיו' - כך, אם אנו הולכים ומבטלים ממנה על אחת כמה וכמה!"

התורה היא חיינו ואורך ימנו, היא המהווה ומקיימת את העולם בכל רגע ורגע. לא רק לימוד המביא לידי מעשה, אלא אף הלימוד שהוא לצורך הלימוד גרידא, בבחינת 'להגדיל תורה ולהאדירה', וכן אמרו במשנה (פאה א, א): "ותלמוד תורה כנגד כולם".

העבודה - היא עבודת השם. בזמן שבית המקדש היה קיים באה לידי ביטוי עבודה זו על ידי הקרבת הקרבנות וכמו שאמרו רבותינו (תענית כז, ב): "אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ". ובאבות דרבי נתן (פ"ד, מ"ד) אמרו: "כל זמן שעבודת בית המקדש קיימת העולם מתברך על יושביו וגשמים יורדין בזמנן". אולם כבר הביאו רבותינו (שם בתענית) את שאלת אברהם אבינו ע"ה אשר אמר לפני ה': "רבונו של עולם! שמא ישראל חוטאין לפניך אתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה? אמר ליה: לאו. אמר לפניו: רבונו של עולם, הודיעני, במה אירשנה? אמר ליה: 'קחה לי עגלה משלשת ועז משלשת וגו'. אמר לפניו: רבונו של עולם, תניח בזמן שבית המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם? - אמר לו: כבר תקנתי להם סדר קרבנות, בזמן שקוראין בהן לפני - מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני, ואני מוחל להם על כל עונותיהם". האמירה נחשבת להקרבת קרבן, וכן דרשו רבותינו (שם ב, א): "'ולעבדו בכל לבבכם' - איזוהי עבודה שבלב? הוי אומר זו תפילה. עוד אמרו במדרש (במדבר רבה): "'כל תשא עון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו' (הושע יד, ג), אמרו ישראל: רבש"ע בזמן שבית המקדש קיים היינו מקריבים קרבן ומתכפר ועכשיו אין בידינו אלא תפלה".

גמילות חסדים - היסוד השלישי לקיום העולם הוא גמילות חסדים, וכמו שכתוב (תהלים פט, א): "עולם חסד יבנה". גמילות חסדים אינה רק צדקה, אלא מושג שונה, רחב יותר.

וכן אמרו (סוכה מט, ב): "בשלשה דברים גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה, צדקה - בממונו,

הלכות חודש אדר בשנה מעוברת

א. החודשים נקבעים על פי מחזור הלבנה, ואילו השנים נקבעות על פי עונות השנה התלויות במחזור החמה, וזאת מפני שחג הפסח צריך להיות תמיד בתקופת האביב, שנאמר (דברים טז, א): "שְׁמֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעֵשִׂיתָ פֶסַח לַה' אֱלֹהֶיךָ, כִּי בְחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוֹצֵאתִיךָ אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם לֵי לֵלָה". כדי להתאים את החודשים לשנת החמה, צריכים לעיתים לעבר את השנה, היינו להוסיף עוד חודש אחד, שתהיה אותה שנה בת שלושה עשר חודשים.

הלכה היא, כי אין מעברים אלא חודש אדר, ועל ידי כך דוחים את חודש ניסן, כדי שיחול באביב. בעבר היה בית הדין מחליט על עיבור השנים לפי מצב החקלאות וחשבון השנה, ואילו כיום שאין לנו בית דין סמוך, קבעו חכמים מחזור קבוע של תשע עשרה שנה, שמתוכו שנים עשרה שנים פשוטות ושבע מעוברות.

ב. בשנה מעוברת מקיימים את ימי הפורים וקריאת ארבע פרשיות באדר השני. פורים – כדי לסמוך את השמחה על גאולת פורים לגאולת מצרים. וארבע פרשיות, מפני שפרשיות 'שקלים', 'פרה' ו'החודש', נתקנו כהכנה לקראת חודש ניסן. ופרשת 'זכור' צריכה להיקרא לפני פורים שאף הוא באדר שני.

ג. גם באדר הראשון יש שמחה מסוימת. לפיכך, אין מתענים ומספידים ונופלים אפיים ב"ד וט"ו שבאדר הראשון. ונכון להרבות בסעודה ביום י"ד שבאדר הראשון, והוא נקרא "פורים קטן" (שו"ע רמ"א תרצו, א). וכן מה שאמרו חכמים: "משנכנס אדר מרבין בשמחה", משמע שמרבים בשמחה משנכנס אדר הראשון.

ד. יום זיכרון (יארצייט) שחל באדר, למנהג הספרדים בשנה מעוברת מקיימים את יום הזיכרון באדר השני, שהוא אדר העיקרי לעניין פורים וארבע פרשיות. ולמנהג האשכנזים מקיימים את יום הזיכרון באדר הראשון, כדי שלא לדחות את המצווה, ואדר השני הוא עיקרי רק לעניין פורים וארבע פרשיות ולא לשאר העניינים. ויש מהאשכנזים שמחמירים לקיימו פעמיים, בשני החודשים (שו"ע רמ"א תקסח, ז, מ"ב מא). ואם יום הפטירה היה בשנה מעוברת, יקיימו את היארצייט בשנה מעוברת באדר שבו אירעה הפטירה.

ה. בר מצווה: כיוון שאדר השני הוא העיקרי, לפיכך מי שנולד בשנה רגילה בחודש אדר, ושנת בר המצווה שלו בשנה מעוברת, יום הבר מצווה שלו יחול באדר השני. ואם כשנולד היתה השנה מעוברת והוא נולד באדר א', וגם שנת בר המצווה היתה מעוברת, יום בר המצווה שלו יחול באדר א'.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - גלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

עלון זה מוקדש:

לחפצות: ציפורה ויהושע לוי. שרה בת שמחה, בינה אלימלך. עורן בן עישה, תקוה בת עיזה, אלונה בת גאון, אסתר בת דבית, מול בת עולה, אברהם בן רחל, רחמים בן סולמנט, דניאל בן אביגיל, אליה בת סלחה, ישי ורחל לוי, חנה בת זארה, עדן בת רחל, מיטל מוריה אדרי, יוסף בן מנחם, דוד ביטון דוד, לוחית, יוסף ושרי' בן דוד דוד, להחרות נעדרו צה"ל ושבוייו ובהם: אורון שאול, הדר גולדריין, גיא חבר, רון ארד, יהודה כץ, צבי פלדמן, וכל החטופים והשבויים בעזה! לעילוי נשמת: דוד יוסף, דוד מ"מ אלה, דוד אברהם עקרון, רבי מסעוד מלול, רבי יצחק שושן, יונה יונה, סופר מנחם, יצחק דוד, רבי אברהם בן שמואל אלעזר, מקסים חיים דוד, ישראלי אברהם נון, שלמה בן מרים, יצחק ועמנו אטאם, אורן מועלם, אליה טויטו, דוד וסבסטיאן מרים קוזשניץ, עמוס דמרי, רז שלמה, סימנצוב משה ודוד, יצחק בן סולקה, נעים משה, אבנן נסים וסולקה שושן, אלס טובל, ירדנה שמעון, יפה גורי, יונה קלון, סימון בת חנוך, לוי שבת משה עזיה, חנה יצחקי, אסתר חדר, אסתר בת תורא, אליה בת פריחה, תרצה זעזון, אסתר ונעמי נחום, דניאל אלמלח, מנחם הלוי, דוד טובל, מיכל עמר, אריה בן שמעון, ציונה בת דוד, יצחק ולאח אסתר ונחום, אליה אדרי, עזיה עמוס, רות יעקב, חיה רחל לוי, יונה ויוסף שרעבי, מרים יהודה, שמואל למברגר, ענינה בת מנחם, ליאור רחמים, זק טל, עליזה מועלם, עליזה כחן, שרה אוליאל, דוד ופריהה כחן, שמעון בן רחל, אברהם אדרי, יוסף אלקובי, מיכאל ועקמן, חסיבה ששפוטט, עישה דוד, ברכה סופר, כמיהה דוד, רפי עשור, איתי זפתי, מעין וסתר עשור, כמיהה כחן, מרים בת רחל, נאח כחן, אילה שחר, אודטל מבורך, יצחק ושמחה אילון, אורי יצחק אילון דוד, יצחק בן פנעה ז"ל, ולי"ג הנספים בשואה ובהם: אלכסנדר שניידר, שושנה רוזה, רפאל פריצ, וציעליה צילה לבית משפחת ציטרון הי"ד, אברהם ולאח ציטרון ז"ל. למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 0537788483

אין לעניין בעלון זה בשעת התפילה